

ELSŐ SZEGMENS

Ne foglalkozz a szituacionistákkal, ez egy szituációs komédia volt

A WINTERLAND UTÁNI MÁSNAPO, SAN FRANCISCO, 1978. JANUÁR 15.

Voltatok már átverve az életben? – híres utolsó szavaim a színpadon. A Sex Pistols vége az lett, ami a kezdete volt: kész katasztrófa. Ami közben történt, az is maga volt a katasztrófa. Az utolsó Winterland-koncert bukás volt, s ezt én tudtam a legjobban.

Megszállni sem sikerült sehol aznap este. Reggel sem volt még szállásom. Avagy ha volt is, nem a zenekarral. Malcolm McLaren kijelentette, hogy sem nekem, sem Sidneynek nincs hely. Ezért aztán Sid és én a roadoknál húztuk meg magunkat egy San Jose-i motelben, San Franciscótól ötven mérföldre.

Részben azért tartottam Siddel, azért buszoztuk végig a turnét ahelyett, hogy repültünk volna, azért vergődtünk államról államra, koncertről koncertre együtt, hogy távol tartsam őt a drogoktól. Már Londonban kegyetlenül behúzott. A szándékunk az volt, hogy tiszta maradjon. Ettől gurultam igazán dühbe. Abban a pillanatban, hogy megérkeztünk San Franciscóba, Sidnek sikerült meglépnie valahogy, és kerített magának egy jó adag heroint. Megtréfált rendesen. Valaki talán véletlenül nevezné az egészet. Szétkúrta az agyát. Teljesen. Így aztán, kedves olvasó, a Winterland-koncert maga lett a katasztrófa.

Soha az életben nem tudtunk rendesen megszólalni színpadon. Nem emlékszem, hogy valaha is lett volna beállítás. A Winterlandbe ötezen értek be, jóval nagyobb hely volt, mint azok, ahol addig játszottunk. Úgy harangoztak be minket, hogy mi lennénk az új Rolling Stones. Borzasztó volt. Elértünk egy szintet, ahol kezdtünk fontossá válni, de a Pistolst csúnyán cserbenhagyták – s ennek nem mi voltunk az okai, hanem azok, akiknek törődniük kellett volna velünk. Fel nem foghattam, hogy mi a jóistent keresett Boogie, az angol turnémenedzserünk a keverőpult mögött. Egy ilyen fontos koncerten egy profi keverősre lett volna szükségünk. Förtelmesen szóltunk, nemdebár? A színpad közepéről, ahol én álltam, még borzalmasabbnak tűnt. Annak volt szerencséje, aki a nézőtéren állt, mert neki legalább nem kellett elviselnie a sípolást. Egy kurva kukkot nem hallottam az egészből, csak Steve gitárját, ami viszont totál elhangolódott. Pocsék egy helyzet, amikor nem hallod magad. Nem kifejezés. A kontroll-ládák is teljességgel használhatatlanok voltak. Gerjedtek rendesen.

Normális esetben ezek a rendellenességek cseppet sem zavartak volna, ám ott, San Franciscóban, aznap este nagyon is. Túl sokat vártak tőlünk. Bill Graham, a promóterünk a koncert után lerámolta a szerelést a színpadról, és egy bulit rendezett. Szóltak, hogy ne menjek, mert úgysem eresztenek be. A saját koncertem után! Mondták, jobb, ha eltűnök azok után, ahogy viselkedtem.

Nagyon utáltuk egymást ott és akkor. Utáltam az egész történetet. Kész bohózat volt; s ezzel tisztában voltam az első zenekari próbánk, 1975 óta. Számtalanszor ki kellett volna lépnem. Ezt csináltuk mindannyian. Egyfolytában ez ment. Ki-be mászkáltunk a zenekarból. Sokszor lejtöttem a színpadról koncert közben. Az egyetlen, aki úgy ment el, hogy vissza se jött, Glen Matlock volt, a basszusgitárosunk, akit Siddel pótolunk. Távozásának mindenki őszintén örült. Abban a percben, hogy eltűnt, rendkívül kedvező változások történtek. Sid érkezésével a káosz kellemes érzése uralkodott el köreinkben. Igen, az eredeti dalok közül sokat Glen követett el – már ha dálnak lehet nevezni a szerzeményeit. Olyan lagymatag volt mind. Glen az egészből valami Bay City Rollers-es dolgot akart csinálni, belőlünk meg amolyan sohós buzikat. El tudjuk ezt képzelni? Ezek voltak az ő elgondolásai a Sex Pistolsról: gusztustalan, fehér műanyag cipők, fészes, piros nadrágok. Förtelem a javából. Ócska buzi stílus.

Ki hozta össze a Pistolst? Nem Malcolm, az biztos. A butikjából aligha. Ez csak afféle pop-mítosz. Sokan megfordultak a zenekarban előttem. A butikhoz annyiban kapcsolódott az egész, gondolom, hogy Glen ott dolgozott. De akarhattak, amit akartak korábban, az egésznek köze nem volt ahhoz, amivé a csatlakozásom után váltak! Nem néztek ki sehogy. Fogalmuk sem volt semmiről. Azonkívül legalábbis, hogy az elfuserált Small Faces-szerűséget valami Who-katyvasszal próbálták keverni. Gagyí volt a javából. Nagyon, nagyon, rossz – mégis bírtam.

Ott nyavalyogtak nekem az első próbán, hogy nem tudok énekelni, ami igaz is volt. Máig sem tudok, s nem is akarok. A lemezeken, amiket hallgattak, förtelmes volt az ének – ha annak nevezhető egyáltalán. A Facesnél rosszabb példaképet aligha találhat az ember, ha zenekart alapít. Játsszák a részegét. Tántorognak a színpadon. És Glen az ilyesmit szerette. Jó ötletnek tartotta. Én nem. Szerintem az egész nem volt több ócska kocsma-rocknál.

Sunyi kis popdalokat akartak, semmi többet. Látni kellett volna a képüket, amikor odavágtam eléjük az ›Anarchy in the U. K.‹ szövegét. Klasszikus pillanat volt. Bárcsak lett volna nálam fényképezőgép. Glennnek a ›God Save the Queen‹ tett be végleg: el is húzott. Nem tudott mit kezdeni az efféle szövegekkel. Azt mondta, fasisztának fognak tartani bennünket. Egyetértettem vele. Meg akartam szabadulni tőle, ezért nem cáfoltam az állítását. Nem hiszem, hogy az uralkodóellenesség a fasizmussal lenne egyenlő. Épp ellenkezőleg. Hülye pöcs. Avagy tévednék?

A Pistols egy jottányit sem fejlődött vagy mozdult előre fennállása során. Az amerikai turné alatt sokszor az égvilágon semmit sem csináltunk. Jómagam viszont egyfolytában írtam. Mint kiderült, egy csomó dalt hoztam össze következő zenekarom, a Public Image Limited számára ebben az időszakban. De a Pistols érdeklődését nem sikerült felkeltenem velük. Mindenáron vissza akartak térni a sunyi kis Who-bugyutaságokhoz. A vallásról szóló daloktól teljesen kész voltak. „Nem énekelhetsz ilyesmit. Lecsuknak érte.” Ami azt illeti, magam is kurvára ezt reméltem. Épp erről volt szó.

A Sex Pistols esetében az erőszak egyetlen formája a dühünk volt. Semmi más. Személy szerint nem voltunk erőszakosak. Senki sem halt meg a koncertjeinken. Az egyetlen dolog, ami igazán feldühített a Sex Pistolsszal kapcsolatban, a közönségünk végtelenül egyforma

kinézete volt: mintha egymás klónjai lettek volna mind. Ez végleg vereségre ítélte az egészet. Arra esély sem volt, hogy olyanak fogadjam el őket, amilyenek, mert az egyéniségnek fikarcnyi jelét sem mutatták; vagy legalább annak, hogy bármi fogalmuk lett volna róla, mit is csinálunk. Mi nem az uniformizálást hirdettük.

Malcolm jelenléte az amerikai turnén fölöttébb pusztító hatással volt ránk. Teljességgel negatívan viselkedett, s képtelen voltam ennek bármiféle okát vagy értelmét felfedezni. Bizonyára tisztában volt a fölöslegességével, és túlkompenzált. A punkokat a francia szituacionistákhoz hasonlítani, beszélhetek róla, amennyit akartak, teljes sületlenség. Nonszensz! Afféle kávéházi asztaltéma lett belőle. A párizsi tüntetések és a hatvanas évek szituacionista mozgalma – ez teljességgel felfoghatatlan a művészkedő francia bölcsészpalántáknak. Minden csupán lazán szervezett káosz.

A káosz volt az én filozófiám. Ó, igen. Semmi szabály. Ha kerítést akarnak vonni köréd az emberek, ki kell törni, és valami mással kell próbálkozni. Soha, de soha nem szabad, hogy teljesen megértsenek. Az már a halál lehelete. A teljes leállás. Mindig úgy gondoltam, hogy a gondolatoknak semmiféle megálljt nem parancsolhatunk. Álladón változnak.

Ócska szarházi vagyok. Mindig is az voltam. Ha ártani tudok valahol, az az én formám. Az iskolai minősítéseimben ez mindig is ott szerepelt. Negatív hozzáállás. Ó, hogyne, természetesen.

• • •

Az utolsó San Franciscó-i buli volt a pont a mondat végén. Hatvanhét dollárt kaptunk, szóval nekünk senki sem róhat fel semmit.

A stábnak másnap reggel el kellett mennie, mivel a turné véget ért. Nem volt szállásom, ezért átmentem a Miyako Hotelbe, ahol Malcolm, Steve Jones, Jamie Reid, Bob Gruen és Paul Cook lakott. Malcolmot nem találtam ott. Fogalmam sem volt, hol lehet; Paullal és Steve-vel viszont tudtam beszélni. Valahogy olyan távolságtartóan viselkedtek. A jelek szerint nem tudták, miről is van szó valójában, vagy ha tudták, akkor nem akartak beszélni róla. Csak arról dumáltak, hogy én tettem tönkre az egészet. Még azt se magyarázták el, hogy pontosan mit is tettem tönkre.

Nem tudtam, hogy azt tervezik, elutaznak Rio de Janeiróba, hogy felvételt készítsenek és filmet forgassanak Ronald Biggsszel, a nagy

brit vonatrablás hírhedt elkövetőjével. Erről végül Sophie Richmon-
don, Malcolm titkárnőjén keresztül szereztem tudomást. Elég hülye
ötletnek tartottam, hogy támogassanak egy olyan vén, iszákos segg-
fejt, mint Ronald Biggs. Visszataszítónak találtam. Valahogy nem
bírtam megbékélni az ötlettel, hogy odamennek, és körülrajonganak
egy olyan embert, aki részt vett abban az 1963-as vonatrablásban,
amelynek során úgy fejbe vágtak egy sofőrt, hogy agyhalott lett be-
lőle. Ráadásul a pénz, amit elvittek, lényegében a proliké volt. Ez
más, mintha valami bankot raboltak volna ki. Egy postavonatról vit-
ték el a munkások fizetését. Biggs nem vett részt a tervezésben, ő
csupán egy volt a végrehajtók közül. Azzal vált híressé, hogy Angli-
ában meglépett a börtönből, és elhúzott Rióba. Nem tudom, meny-
nyit kapott a zsákmányból, de biztos nem vetette fel a pénz. Úgy hal-
lottam, egy kunyhóban lakik a brazil tengerparton. Nekem a siker
valami egészen mást jelent. Az ügy nem volt se vidám, se szórakoz-
tató, se vicces, ráadásul semmi köze sem volt ahhoz, amit a Pistols
korábban csinált. Zord, gonosz, komor dolognak tűnt. Nem volt
benne humor, öncélú háborúskodásnak látszott. A mai napig nem
értem, mik voltak a riói ügy előnyei és hátrányai. A Malcolm által
készített filmen látszik, hogy a parton általában csak Steve, Paul és
Ronnie Biggs tartózkodott.

Tudomásom szerint a banda feloszlott. Ez már akkor megtörtént,
amikor kimondtam azt, amit kimondtam. Már mint a színpadon.
Úgy éreztem, átverték, és nem akartam folytatni; nevetséges komé-
dia volt az egész. Sid teljesen kifordult magából – hasznavehetetlen
volt. Akkor már az egész egy rossz viccnek tűnt. A Miyako Hotel-
ben minden keserű és zavarba ejtő volt. Sidet és engem nem hívtak
meg arra a bizonyos kis enklávéra. Azzal indokolták, hogy nem va-
gyunk bejelentkezve a Miyakóba, ahol már különben sincs szabad
szoba. Malcolm nem tette le a pénzt, és senki sem foglalt le semmit.
A végén Sophie szobájában, a pótágyon kötöttem ki. Irtózatosan fe-
szült voltam, azt hiszem, nem is aludtam azon az éjszakán. Malcolm
nem volt hajlandó előjönni a szobájából, én meg nem értettem, mi
történik. Nem beszélt velem, bár több ember – köztük Boogie és
Sophie – megpróbálta rávenni, hogy jöjjön le, és dumáljunk. Semmit
sem akart megtárgyalni velem, Paulnak és Steve-nek viszont el-
mondta, hogy a bonyodalmakról egyedül én tehetek, mert úgysem
egyeznek bele semmibe.